

بانو فرزانگه وضیعت

سیری در زندگی، احوال و آرای بانو امین

www.ketab.ir

مأنده شاکری



کتاب دانشجو

———— بانوی فرزاتگی و فضیلت ————

سیری در زندگی، احوال و آرای بانو امین

مائده شاکری

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

طراح جلد: آرزو آقاباباییان

چاپ سوم: ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: آرزوی دیدار



کتابخانه
جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

سرشناسه: شاکری، مائده، ۱۳۶۰
عنوان و نام پدیدآور: بانوی فرزاتگی و فضیلت: سیری در زندگی، احوال و آرای بانو امین / مائده شاکری.
مشخصات نشر: [تهران]: کانون اندیشه جوان، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۵۲ ص.

شابک: 4- 203- 159- 600- 978

وضعیت فهرست‌نویسی: فیهیای مختصر.

یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در سایت کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران در دسترس است.

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۴۶۹۰۶

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران، خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

فهرست

| | |
|----|------------------------------|
| ۱۱ | پیشگفتار..... |
| ۱۳ | مقدمه |
| ۱۷ | بخش اول: تولد و تکامل..... |
| ۱۹ | فصل اول: حیات خانوادگی |
| ۲۰ | شرح زندگی |
| ۲۰ | الف) کودکی |
| ۲۱ | ب) همسری و مادری..... |
| ۲۱ | ج) وفات بانو امین..... |
| ۲۳ | فصل دوم: حیات علمی |
| ۲۳ | ۱. تحصیل |
| ۲۶ | الف) دریافت اجازات |
| ۲۷ | ب) اعطای اجازات |
| ۲۸ | ۲. تدریس..... |
| ۲۹ | ۳. تألیفات |

- ۳-۱. آثار منتشر شده ۳۰
- ۳-۱-۱. اربعین الهاشمیه ۳۰
- ۳-۱-۲. مخزن اللالی فی مناقب مولی الموالی ۳۱
- ۳-۱-۳. معاد یا آخرین سیر بشر ۳۲
- ۳-۱-۴. روش خوشبختی ۳۳
- ۳-۱-۵. سیر و سلوک ۳۴
- ۳-۱-۶. اخلاق ۳۶
- ۳-۱-۷. النفحات الرحمانیه فی الواردات القلییه ۳۷
- ۳-۱-۸. مخزن العرفان ۳۹
- ۳-۱-۸. جامع ۴۲
- ۳-۲. آثار منتشر نشده ۴۴
- فصل سوم: حیات اجتماعی ۴۵
۱. دوره رشد و رسالت اجتماعی ۴۶
۲. روش مبارزاتی بانو امین با انحراف‌های اجتماعی ۵۲
- بخش دوم: مقامات علمی و معنوی ۵۷
- فصل اول: مقام علمی بانو امین ۶۱
- فصل دوم: مقام معنوی و آثار وجودی ۶۹
۱. ربایش توحیدی ۶۹
۲. جان و جام ۷۰
۳. ارشاد و اشارت الهی ۷۱

۴. نور عرفانی ۷۲
- فصل سوم: دیدارهای عالمان ربانی با بانو امین ۷۵
۱. دیدار علامه طباطبایی (ره) با بانو امین ۷۶
۲. دیدار بانو با آیت‌الله حائری شیرازی ۷۸
- بخش سوم: نکته‌هایی اخلاقی - عرفانی در نگاه بانو امین ۸۱
- فصل اول: نکته‌های اخلاقی ۸۵
۱. چراغ ایمان ۸۶
۲. ارکان دین ۸۷
۳. نماز، اساس سلوک ۸۸
۴. تعادل، اصل طلایی اخلاق ۹۰
۵. انسان عقیف ۹۲
۶. حیا ۹۳
- ۶-۱. بیان معنی حیا ۹۳
- ۶-۲. اقسام حیا ۹۳
- ۶-۳. رابطه عقل و حیا ۹۴
- فصل دوم: عرفان از دیدگاه بانو امین ۹۵
۱. اشاراتی در عرفان نظری ۹۶
- ۱-۱. اشاره اول: اهمیت معرفت به خدا ۹۶
- ۱-۲. اشاره دوم: راه‌های شناخت خداوند سبحان ۹۷
- ۱-۳. اشاره سوم: اقسام شناخت شهودی حق سبحانه ۹۹

- ۴-۱. اشاره چهارم: جایگاه انسان کامل در هستی ۱۰۲
۲. لطایفی در عرفان عملی ۱۰۵
- ۲-۱. لطیفه اول: خودشناسی ۱۰۵
- ۲-۲. لطیفه دوم: اسفار چهارگانه عرفانی ۱۰۶
- ۲-۳. لطیفه سوم: شروط دستیابی کشف و شهود ۱۰۹
- ۲-۴. لطیفه چهارم: شناسایی الهامات ملکی از القائنات شیطانی ۱۱۲
- ۲-۵. لطیفه پنجم: ویژگی‌های عارف حقیقی ۱۱۵
- ۲-۶. لطیفه ششم: لزوم تبعیت از شریعت ۱۲۰
- بخش چهارم: عوامل موفقیت بانو امین (ره) ۱۲۵
- فصل اول: عوامل موفقیت بانو امین - معنوی ۱۲۹
۱. نظم یا مدیریت زمان ۱۲۹
۲. اعتدال و میانه‌روی در زندگی ۱۲۹
۳. عقل‌گرایی ۱۳۰
۴. مهرورزی به عالم و آدم ۱۳۱
۵. جامعیت در اهتمام به تربیت و تزکیه نفس ۱۳۱
۶. خلوص ۱۳۳
- فصل دوم: عوامل موفقیت آموزشی، پژوهشی و اجتماعی ۱۳۵
۱. اشتیاق به تحصیل ۱۳۵
۲. استفاده از وقت و مطالعه مداوم ۱۳۶
۳. جرئت و پشتکار ۱۳۶

۴. تواضع ۱۳۸
۵. تأسیس مکتب فاطمه (س) ۱۳۸
۶. حضور فکری در صحنه‌های علمی - اجتماعی ۱۳۹
- نتیجه‌گیری ۱۴۳
- کتابنامه ۱۴۵
- فهرست آیات ۱۴۹
- نمایه اعلام ۱۵۱

پیشگفتار

تأثیرپذیری نسل جوان از الگوهای عینی به مراتب بیش از پژوهش‌های علمی و نظری است. در آستانهٔ میان‌دختران جوان امروز که مادران فردا و تعیین‌کننده میزان تربیت و سعادتمندی نسل آتی هستند، نیاز بیشتری به آشنایی با الگوهای جامع دارند. بانو امین اصل‌نژاد یکی از چهره‌هایی هستند که معرفی ایشان از چند جهت ضروری است: وی شخصیتی معاصر است که نه در حاشیه امن تربیتی و به دور از آفات و انحرافات، بلکه در سخت‌ترین شرایط دین‌داری به تلاش سلوکی و طی مراتب عرفانی پرداخته است. دیگر اینکه او شخصیتی جامع دارد که توانسته است با تحصیل علم و اجتهاد در کنار تقوای فردی و رسیدگی به امور سیاسی-اجتماعی، در کنار توجه ویژه به خانواده و رسالت همسری و مادری، به مثابه الگویی عینی، باورپذیر و دست‌یافتنی برای دختران جوان جلوه کند. این تحقیق قصد دارد ابعاد مختلف شخصیت این بانو را با زبانی شیوا و نگرشی عقلانی معرفی کند.

مرکز پژوهش‌های جوان با هدف تعمیق و ارتقای معرفت دینی، نخبه‌پروری، ارائه نظام‌واره فکری و معرفی الگوهای رفتاری برای نسل نو

فعالیّت می‌کند و مفتخر است با ارائه این اثر و آثار همسو، سهمی در نوآوری، گره‌گشایی و پاسخ‌گویی به اقتضائات و نیازهای فکری، فرهنگی و اجتماعی مخاطب جوان در قلمرو اندیشه اسلامی و نظام جامع دین داشته باشد.

این مرکز در کنار چهار پژوهشکده دیگر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی فعالیت دارد. تلاش‌های مؤثر مرکز در قالب گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی»، «ادب و هنر» و «دفتر ادبیات دینی» انجام می‌پذیرد.

سطح کتاب پیش‌روی دانشجویان؛ مخاطبان «کتاب دانشجویان جوانان دانشجویی مسئولین و مدیران مقاطع کاردانی و کارشناسی به تحصیل دانش اهتمام دارند؛ این مخاطبان محترم را ۲۶ بهار را به عمر خویش دیده‌اند.

این گروه ضمن تجلیل از خانم مانده‌ها در ارائه کتاب بانوی فرزاتگی و فضیلت، زحمات ارزیابان محترم علمی کتاب جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدجواد رودگر و سرکار خانم دکتر زهرا شریف را ارج می‌نهد و آمادگی خود را برای دریافت پیشنهادهای شما خواننده گرامی اعلام می‌کند.

گروه بینش و اندیشه

مرکز پژوهش‌های جوان

مقدمه

بانو امین(ره) شخصیتی است که توانست تمام عمرش را در تعلیم و تربیت بگذراند و دانش و پیشرفت را با گرایش و کنش اسلامی گره زده، روش اسلام ناب را در متن زندگی اش اجرا کند. او منطق اسلام را منطق زندگی اش قرار داد و در هر ساحتی از سلوک زندگی اش چه در خانواده، چه در جامعه و چه در معنویت با منطق قرآنی و اهل بیتی عمل کرد.

ما در این نوشتار سعی کردیم به این پرسش پاسخ دهیم که آیا در اسلام زن می تواند به عالی ترین درجات علمی و معنوی برسد؟ که پاسخ مثبت با ذکر نمونه عملی از یک بانوی مسلمان ایرانی به آن داده شد؛ زنی که فقیه و مجتهد شد و اهل فلسفه و عرفان نیز گشت و به یک مفسر قرآن تبدیل شد تا توانست تفسیر مخزن/العرفان را تقدیم جامعه اسلامی و عالمان اسلامی نماید.

نوشتار پیش روی با توجه به ابعاد وجودی شخصیت بانو امین در چهار بخش به شرح ذیل تحقق یافت:

بخش اول با عنوان تولد و تکامل که شامل سه فصل درباره حیات خانوادگی، حیات علمی و اجتماعی است که چگونگی و مکانیسم شکل گیری

حیات طبیعی و طیبه بانو امین (ره) را در برگرفته و از تحصیل، تدریس، تألیف و تهذیب نفس او سخن به میان آمده تا مراحل تولد و تکامل وجودی اش را بیان کنیم. در این بخش از مجاهدت‌های علمی و عملی بانو امین و نقش تربیت خانوادگی تعلیم و تربیت در مکتب درسی و حضور در محضر استادان دانشی و بینشی ایشان مطالبی مطرح می‌کنم تشریح می‌شود تا نشان دهد یک زن مسلمان و مکتبی اما اهل کوشش معرفتی و کشش معنوی، ظرفیت تکامل و استعداد و اتسحاق تعالی و توسعه همه‌جانبه را تا نیل به مقام اجتهاد علمی در ساحت دین‌شناسی و کشف و شهود عالیه ساحت سیر و سلوک و بانوان اسلامی داراست.

بخش دوم با عنوان مقامات علمی و معنوی نیز در بردارنده سه فصل است تا مقامات علمی و معنوی عالیه عامله سرکارخانم سیده نصرت بیگم معروف به بانو امین را از آینه استادان، دانشمندان، شاگردان و تربیت‌یافتگان مکتب و مدرسه بانو امین معرفی نماید. در این بخش فصلی به دیدارهای عالمان ربانی و برجسته اسلامی و و برخی عارفان صالح با بانو امین اختصاص یافت که اوج مقام علمی و معنوی او را به نمایش می‌گذارد تا زن مسلمان و تربیت‌یافته مکتب نبوت و امامت را در عرصه‌های جهاد و اجتماعی علمی و سیر و سلوک عرفانی و تحصیل مقامات معنوی نشان داده و نشانی‌هایش را ابعاد وجودی اش فراروی بانوان مسلمان از یک‌سو و کسانی که پرسش‌ها و شبهاتی نسبت به نگرش اسلام در خصوص زن دارند مطرح

می‌کنند از دیگر سو قرار دهد تا بانو امین پاسخ عملی برای همه این مسائل و شبهات باشد.

بخش سوم با عنوان نکته‌های اخلاقی - عرفانی در نگاه بانو امین که دارای دو فصل حاوی مباحثی در تبیین دیدگاه‌های ایشان در موارد زیر است: ۱- اخلاق و مسائل اخلاقی که اهمیت اخلاق، تهذیب نفس، کسب فضائل و مکارم اخلاقی و اجتناب از رذائل و ذمائم اخلاقی مورد بحث و تحقیق اجمالی قرار گرفت. ۲- عرفان بانو امین و عرفان در نگاه ایشان را در دو ساحت عرفان نظری و عملی در قالب سه اشاره و شش لطیفه عرفانی مورد بحث قرار داده است.

بخش چهارم با عنوان عوامل موفقیت بانو امین نیز در دو فصل عوامل موفقیت فردی - معنوی و عوامل موفقیت امور علمی و هشی شکل و شاکله یافت از مجاهدت‌های علمی و معنوی بانو در تعالی و پروردی ایشان بحث شده و او که در کنار فرزادگی و فضیلت به رسالت علمی - اجتماعی خود واقف بوده و عمل کرد از شخصیتی جامع برخوردار شد که نمونه زن مسلمان ایرانی در حوزه جهاد و اجتهاد باشد و الگویی برای همه مشتاقان کوی کمال و تشنگان معرفت و وصال الهی قرار گیرد.

امید است مقبول اهل نظر و بصر مورد عنایت امام زمان علیه السلام و مرضی خدای سبحان قرار گیرد. بمنه و کرمه

والحمد لله رب العالمین